

Anti-pestprotocol

INHOUD

1.	Anti-pestprotocol	3
2.	Het voorkomen van pestgedrag	4
3.	Hoe wordt er gehandeld	5
 <u>Bijlage 1: Achtergrondinformatie</u>		
1.1	Wat verstaan wij onder pesten?	6
1.2	Kenmerken van de pestkop	8
1.3	Kenmerken van de gepeste	9
1.4	De middengroep	10
1.5	Signalen die wijzen op pestgedrag	11
 <u>Bijlage 2: Week van het respect</u>		13

1. Pestprotocol

Als katholieke basisschool willen wij een afspiegeling zijn van de totale maatschappij waarin wij leven. Een maatschappij die democratisch is, waarin mensen voor hun mening mogen en durven uitkomen, en elkaars mening en ideeën kunnen respecteren. Het grote belang van het kunnen en willen leven in een maatschappij waarin niet gediscrimineerd wordt op basis van geloofs-overtuiging, culturele achtergronden, nationaliteit, of op welke wijze dan ook, staat in ons onderwijs voorop.

Het is in onze ogen van groot belang, dat de kinderen zich in onze school veilig voelen. Wij streven naar een prettige, ontspannen en open sfeer, waarin de kinderen zich gerespecteerd voelen, en ervaren dat er voor iedereen, ongeacht capaciteiten en vaardigheden, belangstelling en aandacht is. Dit is een basisvoorwaarde voor een positieve ontwikkeling van de kinderen op zowel cognitief als sociaal-emotioneel gebied.

Met behulp van dit protocol willen wij pestgedrag voorkomen, binnen onze school bespreekbaar maken, aanpakken nadat een pestsituatie is gesignaleerd en het gewenste gedrag onderhouden.

Met dit protocol hopen wij als leerkrachten van onze school, samen met de leerlingen en ouders een positieve en effectieve bijdrage te kunnen leveren aan het voorkomen en bestrijden van pestgedrag.

2. Voorkomen van pestgedrag

Om een veilig pedagogisch klimaat neer te zetten volgen wij de lessen uit de methoden Trefwoord en Leefstijl.

Daarnaast hebben wij op De Paradijsvogel algemene gedragsverwachtingen, zoals beschreven in het protocol pedagogisch klimaat:

- Ik gedraag me veilig
- Ik ben respectvol
- Ik gedraag me verantwoordelijk

Bij de start van elk schooljaar wordt er door elke groep afspraken gemaakt hoe we met elkaar wensen om te gaan.

Deze groepsafspraken hangen zichtbaar in elke groep.

Positief gedrag van leerlingen wordt gewaardeerd en verbaal en/of non-verbaal beloond. Zowel voor de groep als voor individuele leerlingen.

Er is gedurende de pauzes toezicht op het schoolplein, waarbij bovenstaande gedragsregels en afspraken worden gehanteerd.

Tenminste tweemaal per schooljaar wordt in de groepen 4 t/m 8 door middel van het sociogram, een groepsanalyse van de sociale groepscohesie gemaakt. De uitkomsten van het sociogram kan voor de leerkracht aanleiding zijn om op groepsniveau aandacht te besteden aan het verbeteren van de groepssfeer.

Jaarlijks besteden we met de gehele school, tijdens de week van het respect, nog eens extra aandacht aan het op de juiste manier omgaan met elkaar.

Zie bijlage 2

3. Hoe wordt er gehandeld

In situaties, waarin pestgedrag wordt gesignaleerd wordt het volgende stappenplan gehanteerd:

De betreffende leerling (de pester) wordt gewaarschuwd en de leerkracht bespreekt samen met alle betrokken leerlingen de gesignaleerde peestsituatie op onderstaande wijze.

1. De peestsituatie wordt in kringgesprekken binnen de betreffende groep besproken.
2. Bij een structurele peestsituatie wordt er een aantekening gemaakt in ESIS en wordt het met de IB-er besproken. Tevens worden ouders van alle betrokken leerlingen op de hoogte gebracht.
3. Er wordt met de groep afspraken gemaakt waaraan iedere leerling zich aan moet houden. Waarbij er een duidelijke verbetering zichtbaar moet zijn.
4. Als er geen verbetering zichtbaar is wordt er in overleg met IB-er en directie een gele kaart 'uitgereikt'.
5. Is er nu nog geen zichtbare verbetering dan wordt er in overleg met IB-er en directie een rode kaart 'uitgereikt'. Na het geven van een rode kaart vervalt de leerling in het protocol schorsen en verwijderen zoals hieronder beschreven.

Protocol schorsen en verwijderen

6. De ouders van de gepeste en de ouders van de pestkop worden nogmaals op de hoogte gesteld van de peestsituatie.
7. De leerkracht en de IB-er van de leerling die een rode kaart heeft ontvangen bespreken de peestsituatie met de ouders.
8. Er wordt gezamenlijk met de ouders en de leerling een plan van aanpak opgesteld, en er worden afspraken ten aanzien van het gedrag van de leerling gemaakt. Dit handelingsplan wordt schriftelijk vastgelegd in Esis.
10. In die situaties, waarin de remediëring van het pestgedrag problemen geeft, wordt de assistentie van een of meer hulpverlenende instanties (te bepalen in overleg met de ouders en gerelateerd aan de aspecten van het pestgedrag) ingeschakeld.
11. Indien er weer pestgedrag bij dezelfde leerling geconstateerd (pesten na een rode kaart) wordt, zal de leerling een dag niet in de klas mogen werken maar moet hij/zij bij de directie werken. De ouders worden op de hoogte gebracht door de IB-er.
12. Indien er weer pestgedrag bij dezelfde leerling geconstateerd (tweede keer pesten na een rode kaart) wordt, zal de leerling één dag worden geschorst. De leerplichtambtenaar wordt op de hoogte gebracht. De ouders worden op de hoogte gebracht door de directie.
13. Indien er weer pestgedrag bij dezelfde leerling geconstateerd (derde keer pesten na een rode kaart) wordt, zal de leerling drie dagen geschorst worden of de leerling zal van school worden verwijderd. Dit gebeurt in overleg met leerplicht. De ouders worden op de hoogte gebracht door de directie.

Bijlage 1 Achtergrondinformatie

1.1 Wat verstaan wij onder pesten?

Het verschijnsel pesten is een zondebokfenomeen, dat inhoudt, dat leden van een groep om een bepaalde reden een soortgenoot mishandelen.

Pesten kent duidelijk andere kenmerken dan plagen. Uit een plaagsituatie kan echter heel gemakkelijk een pestsituatie voortvloeien.

Een duidelijk overzicht van de kenmerken van PLAGEN en PESTEN, en de gevolgen van dit gedrag vormt een basis voor het signaleren van pestgedrag:

Pesten en plagen, waar zit het verschil?

PLAGEN

- Is onschuldig, en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.
- Is van korte duur, of gebeurt slechts tijdelijk.
- Speelt zich af tussen 'gelijken' ('Twee honden vechten om hetzelfde been').
- Is meestal te verdragen, of zelfs leuk maar kan ook kwetsend of agressief zijn.
- Meestal één tegen één.
- Wie wie plaagt, ligt niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer.

PESTEN

- Gebeurt berekenend (men weet meestal vooraf goed, wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.
- Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).
- Ongelijke strijd. De onmachtige gevoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pestkop.
- De pestkop heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
- Meestal een groep (pestkop en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
- Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pestkoppen zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).

GEVOLGEN

- 'Schaafwond' of korte draaglijke pijn (hoort bij het spel). Wordt soms ook als prettig ervaren ('Plagen is kusjes vragen').
- De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.
- Men blijft opgenomen in de groep.
- De groep lijdt er niet echt onder.

GEVOLGEN

- Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook lang naslepen.
- Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam.
- Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste kind. Aan de basisbehoefte om 'Bij de groep te horen' wordt niet voldaan.
- De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Iedereen is angstig, en men wantrouwt elkaar. Er is daardoor weinig openheid en spontaniteit. Er zijn weinig of geen echte vrienden binnen de groep.

1.2 Kenmerken van de pestkop

Alhoewel wij niet zomaar iemand een etiket van 'Pestkop' kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die pesten, vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Staat vrij positief tegenover geweld, agressie, en het gebruik van stoere taal.
- Imitteert graag agressief gedrag.
- Is vlugger agressief, gebruikt meer geweld.
- Lijkt assertief: zegt spontaan wat hij denkt of voelt. Komt uit voor zijn mening. Is vrij impulsief.
- Heeft de neiging anderen te overroepen of te domineren om controle te houden, maar is misschien minder zeker dan het lijkt.
- Wil het middelpunt zijn en is vlug jaloers.
- Is meestal fysiek sterker of omringd door sterke vrienden die zijn gezag respecteren.
- Heeft moeite met regels, grenzen, en eigen of door anderen opgelegde regels.
- Schat situaties verkeerd in.
- Schat de gevolgen van zijn gedrag verkeerd in.
- Heeft het moeilijk met stress of spanning, die van buitenaf wordt opgelegd (proefwerken, agressie van ouders, etc.).
- Lijdt vaak aan een negatieve faalangst.
- Hoe onveiliger hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok.
- Is niet noodzakelijk dommer of slimmer dan de rest.
- Geniet respect uit angst en niet uit waardering.
- Heeft een zwak inlevingsvermogen, is vooral met zichzelf bezig en houdt geen rekening met anderen.

1.3 Kenmerken van de gepeste

Alhoewel wij niet zomaar iemand een etiket van 'Gepeste' kunnen opplakken op basis van een of meer van de volgende kenmerken, en kinderen natuurlijk onderling verschillen, is toch in de praktijksituatie gebleken, dat bij kinderen die gepest worden, vaak een of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Houdt niet van geweld en agressief of onbeschoft taalgebruik.
- Zenuwachtig en onzeker. Weet niet hoe hij met agressie van anderen om moet gaan.
- Is meestal fysiek zwakker.
- Is eerder in zichzelf gekeerd, stil.
- Is geneigd zich onderdanig of gediensstig te gedragen.
- Is onzeker in zijn sociale contacten.
- Durft niet op te komen voor zichzelf.
- Heeft vaak een negatief zelfbeeld, onzeker (en gelooft uiteindelijk dat hij het verdient om gepest te worden).
- Voelt zich vaker eenzaam dan andere kinderen.
- Voelt niet goed aan, welke regels of normen er binnen de groep gelden.
- Bedachtzaam
- Gevoelig
- Positieve relatie met ouders
- Reageert niet op de gepaste manier op druk: Begint te huilen, of gedraagt zich slaafs, gaat klikken of vleien, probeert zich vrij te kopen met snoep of geld, probeert de pestkoppen na te bootsen, maar faalt daarin (passief slachtoffer).

Bij een provocerend slachtoffer kan het volgende opvallen:

- Combinatie van zenuwachtig en agressief reactiepatroon
- Concentratieproblemen
- Veroorzaken irritatie en spanning
- Soms hyperactief
- Provocerend gedrag
- Driftig

1.4 De middengroep

Kenmerken van de middengroep:

- De meeste kinderen in de middengroep zijn niet direct betrokken bij pesterijen
- Deze middengroep bestaat uit verdedigers, buitenstaanders en meelopers
- Zij zorgen ervoor dat het pestende kind zich gesterkt voelt
- De middengroep is wel medebepalend voor het voortduren van de pesterijen
- Als de middengroep het gepeste kind te hulp komt of tegen de pester zegt dat hij moet ophouden, verandert de situatie aanzienlijk. Het pesten wordt dan minder vanzelfsprekend
- Het kan ook helpen als kinderen die minder betrokken zijn bij het pesten, de leerkracht inlichten

Kenmerken verdedigers:

- Komen af en toe op voor het slachtoffer
- Zijn meestal populair in de groep
- Worden aardig gevonden
- Hebben invloed in de klas
- Kunnen helpen het pesten te stoppen

Kenmerken buitenstaanders:

- Pesten niet, maar doen ook niets om het pesten te stoppen
- Merken vaak niet dat er gepest wordt of willen het niet weten
- Durven vaak niets tegen het pesten te doen, omdat ze zelf bang zijn om gepest te worden

Kenmerken meelopers:

- Pesten actief mee, maar beginnen niet met pesten
- Zijn vaak bang om zelf het slachtoffer van pesten te worden
- Ze kunnen ook het stoere gedrag interessant vinden en denken daardoor populair in de groep te worden
- Voelen zich niet schuldig
- Versterken het succes van de pestende kinderen door op een afstandje toe te kijken en te lachen om wat er gebeurt

1.5 Signalen, die wijzen op pestgedrag

Kinderen die gepest worden, schamen zich vaak en durven er niet goed met anderen over te praten. Zelfs niet met hun ouders.

Vaak kunnen door middel van een goede observatie al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door het goed observeren van kinderen in de verschillende onderwijsleersituaties en spelsituaties kunnen peestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

Signalen bij de gepeste:

- Het kind heeft blauwe plekken, of schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken, en 'verliest' sportkleren en eigendommen. Let zeker op, als het kind normaliter niet slordig is. Ook als het niet weet hoe de signalen er gekomen zijn, of excuses zoekt, is er vaak meer aan de hand.
- Het kind maakt zich het liefst onzichtbaar. Zelfs zonder zichtbare aanleiding gedraagt het zich als een geslagen hondje.
- Het kind is vaak verdrietig (zomaar huilen om niets) of neerslachtig, of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien.
- Het kind kan ineens veel ruzie maken thuis. In sommige gevallen is het kind onhandelbaar, agressief en overspannen.
- Het kind heeft weinig of geen vrienden; staat dikwijls alleen op de speelplaats, er komen geen vrienden thuis spelen en het kind wordt ook niet uitgenodigd om te komen spelen, of te komen op feestjes en logeerpartijen.
- Het kind zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht of de leider.
- Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laatste gekozen, of het blijft over.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie.
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter (mede door de concentratiestoornissen).
- Het kind heeft angst om naar school te gaan, zorgt ervoor dat het zo nipt mogelijk op tijd op school komt, en is meteen na de bel weer weg. Op zondagavond of voor het kind naar een club moet, is het bijzonder gestrest, en zoekt redenen om niet naar school of naar de club te moeten.
- Vervalt in vroeger gedrag zoals weer in bed plassen of weer gaan duimen.
- Het kind heeft last hebben van buikpijn, hoofdpijn, misselijkheid.
- Het kind heeft vaak geen eetlust.
- Het kind fietst alleen naar school.
- Slaapt onrustig en droomt naar.

Signalen bij de pestkop:

- Het kind heeft blauwe plekken of schrammen en besmeurde of gescheurde kleren van de slachtoffers, die zich hebben verdedigd.
- Zijn vriendjes zijn volgzame meelopers, die wachten op instructies van de pestkop.
- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat het altijd de baas wil zijn.
- Het verdraagt het slecht om afhankelijk te zijn van het toeval, of van de bekwaamheid of onbekwaamheid van anderen.
- Het kind verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het ook maar door een grapje.
- Zijn vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort, is een zwakkeling of zelfs een vijand. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film.
- De pestkop is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan ook een ouder zijn.

- De pestkop kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- Het kind kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.
- Je krijgt de indruk, dat het kind een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de leraar is het volzaam en braaf, maar je hoort klachten over het kind in onbewaakte momenten.

Overige signalen voor de leerkracht:

- Briefjes doorgeven.
- Een leerling wordt vaak met een bijnaam aangesproken door klasgenoten.
- Een leerling is steeds het mikpunt van "grapjes". Pen weggooien, etui overgooien, stoel wegzetten, zogenaamd grappige opmerkingen etc.
- De sfeer in de klas is niet goed.
- De leerkracht voelt intuïtief aan dat er "iets" niet klopt in de klas en kan er maar niet de vinger achter krijgen wat het is.

Bijlage 2: Week van het respect

PESTEN MAG NIET !!!

Pesten is andere kinderen lastig vallen, door te slaan, te schoppen of te schelden. Maar anderen uitlachen, bespotten en zelfs andere kinderen niet laten meespelen, is ook pesten. Het materiaal van andere kinderen met opzet beschadigen of dingen afpakken, is ook pesten. Op onze school doen wij dit niet.

WORD JE ZELF GEPEST ?

Probeer zelf een oplossing te vinden voor het probleem door er met anderen over te praten. Helpt dat niet, ga dan zo snel mogelijk naar je juffrouw of meester, en vertel eerlijk wat er is gebeurd.

ZIE JE PESTEN ?

Laat duidelijk zien, dat je het er niet mee eens bent dat er wordt gepest. Laat de gepeste leerling niet alleen, maar laat hem met jou meespelen.

Als de pestkop niet stopt met pesten, ga dan naar je juffrouw of meester.

BEN JE ZELF DE PESTKOP ?

STOP onmiddellijk met pesten en maak het weer goed met degene die je hebt gepest.

Jaarlijks besteden we met de gehele school aandacht aan "omgaan met elkaar".
Dit gebeurt tijdens de week van het respect.